NN 90/2021 (13.8.2021.), Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Njemački jezik za srednje umjetničke škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

1646

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj: 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19 i 64/20), ministar znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET NJEMAČKI JEZIK ZA SREDNJE UMJETNIČKE ŠKOLE NA RAZINI 4.2. U REPUBLICI HRVATSKOJ

I.

Ovom Odlukom donosi se kurikulum za nastavni predmet Njemački jezik za srednje umjetničke škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj.

II.

Sastavni dio ove Odluke je kurikulum nastavnog predmeta Njemački jezik.

III.

Početkom primjene ove Odluke stavlja se izvan snage:

– nastavni program koji se odnosi na nastavni predmet Njemački jezik, a koji je dio Nastavnog plana i programa za srednju glazbenu školu donesenog Odlukom (klasa: 602-03/07-05/00052, urbroj: 533-09-08-0013) od 16. srpnja 2008.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od školske godine 2021./2022.

Klasa: 602-03/21-09/00407
Urbroj: 533-09-21-0001
Zagreb, 29. srpnja 2021.

Ministar
prof. dr. sc. Radovan Fuchs, v. r.

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA NJEMAČKI JEZIK ZA SREDNJE UMJETNIČKE ŠKOLE NA RAZINI 4.2.

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Svrha učenja i poučavanja

U suvremenome društvu sposobnost komunikacije na stranim jezicima iznimno je važna za aktivno sudjelovanje svakoga pojedinca u društvenome životu. Pritom je za Republiku Hrvatsku zbog gospodarske, kulturne i povijesne povezanosti sa zemljama njemačkoga govornog područja od posebne važnosti služenje njemačkim jezikom. Također je važno istaknuti da je njemački materinski jezik oko 100 milijuna ljudi u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj, Lihtenštajnu i Luksemburgu, a po ukupnome broju govornika najzastupljeniji je jezik u Europi. Hrvatska uvažava smjernice Europske unije i Vijeća Europe da se učenicima tijekom obveznoga obrazovanja osim materinskoga jezika omogući ovladavanje dvama stranim jezicima. Poznavanje njemačkoga jezika učenicima omogućuje pristup velikomu broju različitih izvora informacija, nastavak školovanja u inozemstvu, bržu zapošljivost na domaćemu i međunarodnome tržištu rada te veće izglede za uspjeh u životu i radu.

Ovladavanjem njemačkim jezikom te učenjem o kulturama povezanim s njime učenici razvijaju mišljenje koje karakterizira otvorenost i zainteresiranost za jezike i međukulturnu komunikaciju te poštovanje kulturne raznolikosti. To doprinosi razvoju međusobnoga razumijevanja i poštovanja među pripadnicima različitih kulturnih i socijalnih skupina, ali i razvoju svijesti o vlastitoj kulturi i materinskome jeziku.

Učenje i poučavanje njemačkoga jezika doprinosi cjelokupnome razvoju učenika te ga potiče na aktiviranje osobnih potencijala na kreativan, konstruktivan i inovativan način, na odgovorno djelovanje i ponašanje, na razumijevanje i kritičko promišljanje samoga sebe i svega što ga okružuje te na primjenu naučenoga. Naposljetku, učenje i poučavanje njemačkoga jezika učeniku će pružiti temelj za samostalno upravljanje osobnim učenjem, a time ga osposobiti za cjeloživotno učenje.

Vrijednosti i načela učenja i poučavanja predmeta

Za uspješno ovladavanje njemačkim jezikom bitno je poticajno ozračje u kojemu su pogreške prihvaćene kao sastavni dio jezičnoga razvoja, a funkcionalna upotreba jezika važnija od savršene točnosti. Cilj je učenicima omogućiti osjećaj uspjeha u učenju njemačkoga jezika jer to potiče njihovu motivaciju za učenjem njemačkoga jezika tijekom školskoga i visokoškolskoga obrazovanja te za cjeloživotnim učenjem.

U središtu nastavnoga procesa jest učenik, njegovi interesi, potrebe i sposobnosti kojima se prilagođava čitav nastavni proces, usmjerava ga se prema suradnji s drugim učenicima, a njegova dotadašnja znanja i vještine proširuju se i povezuju s novima. Kako bi ostvarili svoj puni potencijal u učenju, pred učenike su postavljena visoka očekivanja za čije je ostvarenje potreban njihov puni angažman.

Za poticanje motivacije i uspješno učenje poželjna je što veća izloženost njemačkomu jeziku i izravan kontakt s izvornim govornicima, što se može ostvariti izvanškolskim aktivnostima kao što su učeničke razmjene, ekskurzije i komunikacija u digitalnome okružju te estetskim poticajima glazbom, plesom, likovnim izričajem te dramskom pedagogijom i književnošću.

Mjesto predmeta u cjelokupnome kurikulumu

Njemački se jezik u Republici Hrvatskoj u osnovnoj školi poučava od 1. razreda osnovne škole kao obvezni predmet, a od 4. razreda kao izborni predmet. U svim osnovnim školama učenicima je potrebno zajamčiti pravo na izbor učenja njemačkoga kao 1. stranoga jezika već od 1. razreda kao i pravo na kvalitetno poučavanje.

U srednjoj školi njemački se jezik uči kao obvezni 1. strani jezik (5., 6. ili 9. godina učenja u 1. razredu srednje škole – nastavljači u 1. stranom jeziku) ili obvezni 2. strani jezik (1. godina učenja – početnici u 2. ili 3. stranom jeziku i 5. ili 6. godina učenja u 1. razredu srednje škole – nastavljači u 2. stranom jeziku). Pritom je od iznimne važnosti omogućiti učenicima koji su njemački jezik učili u osnovnoj školi kao (obvezni) prvi strani jezik ili kao drugi (izborni) strani jezik nastavak učenja od razine koju su dostigli. Osim kao obvezni, njemački se jezik u srednjoj školi može učiti i kao fakultativni ili izborni predmet ovisno o organizacijskim mogućnostima pojedine škole.

Slika 1: Mjesto nastavnoga predmeta Njemački jezik u cjelokupnome kurikulumu

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja njemačkoga jezika su sljedeći:

– učenike osposobiti za samostalnu, aktivnu, svrsishodnu i učinkovitu komunikaciju na njemačkome jeziku s izvornim i neizvornim govornicima njemačkoga jezika s posebnim naglaskom na komunikaciju u okviru umjetničkog područja te za razvoj višejezičnosti, uzimajući u obzir suvremene okolnosti života u Europi i svijetu i povećanu potrebu za mobilnošću

– pozitivno utjecati na cjelokupni jezični razvoj učenika i razvoj njihove višejezične kompetencije podižući jezičnu svjesnost i svjesnost o učenju jezika, povezujući učenje i poučavanje njemačkoga jezika s učenjem i poučavanjem materinskoga jezika i drugih stranih jezika te pripremajući učenike za učenje svakoga daljnjeg stranog jezika i za uporabu jezičnih predznanja u konstelaciji kad njemački uče kao drugi strani jezik

– učenicima omogućiti upoznavanje kulturnih obilježja njemačkoga govornog područja te poticati razvoj pozitivnoga stava i uvažavanja posebnosti kultura njemačkoga govornog područja i njihovih pripadnika radi osposobljavanja za snalaženje u multikulturnome društvu, ali i za uvažavanje bogatstva i vrijednosti osobnoga nacionalnog identiteta

– pozitivno utjecati na cjelovit razvoj osobnosti učenika unapređivanjem njihovih kognitivnih sposobnosti, strategija učenja i socijalnih vještina, poticanjem kritičkoga mišljenja i pronalaženja kreativnih i inovativnih rješenja problema te izlaganjem različitim estetskim poticajima

– učenike potaknuti i osposobiti za cjeloživotno učenje tako što će im omogućiti pristup i upotrebu tradicionalnih i suvremenih izvora znanja i informacija te time poboljšati njihovu konkurentnost na domaćemu i inozemnome tržištu rada

– kod učenika osvijestiti važnost jezične, gospodarske, povijesne, geografske i kulturne povezanosti Republike Hrvatske sa zemljama njemačkoga govornog područja te tako također razvijati pozitivan stav prema daljnjemu njegovanju te povezanosti.

C. STRUKTURA – DOMENE PREDMETNOGA KURIKULUMA

Tri su domene predmetnoga kurikuluma Njemačkoga jezika: Komunikacijska jezična kompetencija, Međukulturna komunikacijska kompetencija i Samostalnost u ovladavanju jezikom. Navedene domene proizlaze iz generičkih kompetencija, konceptualizacije jezično-komunikacijskoga područja i svrhe nastavnoga predmeta Njemački jezik. Neodvojivost domena proizlazi iz međuovisnosti njemačkoga jezika i kulture te samostalnosti u učenju kao preduvjeta cjeloživotnomu razvoju komunikacijske jezične kompetencije i međukulturne kompetencije. Sve tri domene čine uravnoteženu strukturu cjelokupnoga predmetnog kurikuluma Njemačkoga jezika i polazište su odgojno-obrazovnih ishoda za sve odgojno-obrazovne cikluse unutar nastavnoga predmeta Njemački jezik.

Komunikacijska jezična kompetencija

Komunikacijska jezična kompetencija podrazumijeva učinkovito služenje osobnim jezičnim repertoarom u skladu s kontekstom i svrhom komunikacijske situacije. Preduvjet takve komunikacije jest sposobnost razumijevanja te usmenoga i pismenoga izražavanja informacija, ideja, misli, osjećaja, stavova i vrijednosti u skladu s različitim kulturnim i društvenim kontekstima.

Odgojno-obrazovni ishodi proizašli iz domene Komunikacijska jezična kompetencija temelje se na:

– stjecanju znanja o njemačkome jeziku (vokabular, gramatika, pravopis, izgovor; stilovi i registri govorenoga i pisanoga izričaja u njemačkome jeziku; obilježja tekstnih vrsta, načini planiranja i strukturiranja tekstova, načini prikladnoga ostvarenja jezičnih funkcija u interakciji) i

– razvijanju sposobnosti i ovladavanju vještinama za upotrebu jezičnoga znanja u komunikacijskome činu (sposobnosti i vještine koje omogućuju slušanje i razumijevanje poruka, govorenje, čitanje, razumijevanje i pisanje tekstova, jezično posredovanje).

Jezično posredovanje (jezična medijacija) jest složena jezična djelatnost koja uključuje istovremeno ili naizmjenično jezično primanje (recepciju) i proizvodnju (produkciju). U usmenome jezičnom posredovanju jedna osoba omogućuje međudjelovanje drugih osoba koje ne govore isti jezik. Pismeno ili kombinirano jezično posredovanje podrazumijeva sažimanje ili prevođenje više pisanih ili govorenih tekstova u skladu s kulturološkim obilježjima zemlje ciljnoga jezika za potrebe druge osobe.

Razvojem komunikacijske jezične sposobnosti, kao procesa izražavanja svojega identiteta i razumijevanja identiteta svojega sugovornika, potiče se socijalizacija i cjelokupan razvoj osobnosti učenika. Stjecanjem navedene kompetencije u učenika se potiče razvoj metajezičnih i metakognitivnih sposobnosti, intelektualna znatiželja, kreativnost i interes za učenjem jezika.

Međukulturna komunikacijska kompetencija

Život u višejezičnome i višekulturnome svijetu obvezuje obrazovne sustave na uključivanje razvoja međukulturnosti u program učenja i poučavanja nastavnoga predmeta Njemački jezik na svim razinama obrazovanja i u svim vrstama škola kako bi se naglasila važnost razvoja učenikove svjesnosti o sebi kao pojedincu i društvenome biću zainteresiranome za upoznavanje i učenje o različitosti.

Međukulturna komunikacijska kompetencija podrazumijeva razumijevanje i komuniciranje među govornicima njemačkoga jezika različitoga kulturnoga podrijetla. Ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda unutar ove domene učenik postaje međukulturno kompetentan što znači da je:

– sposoban objektivno sagledati sličnosti i razlike među kulturama

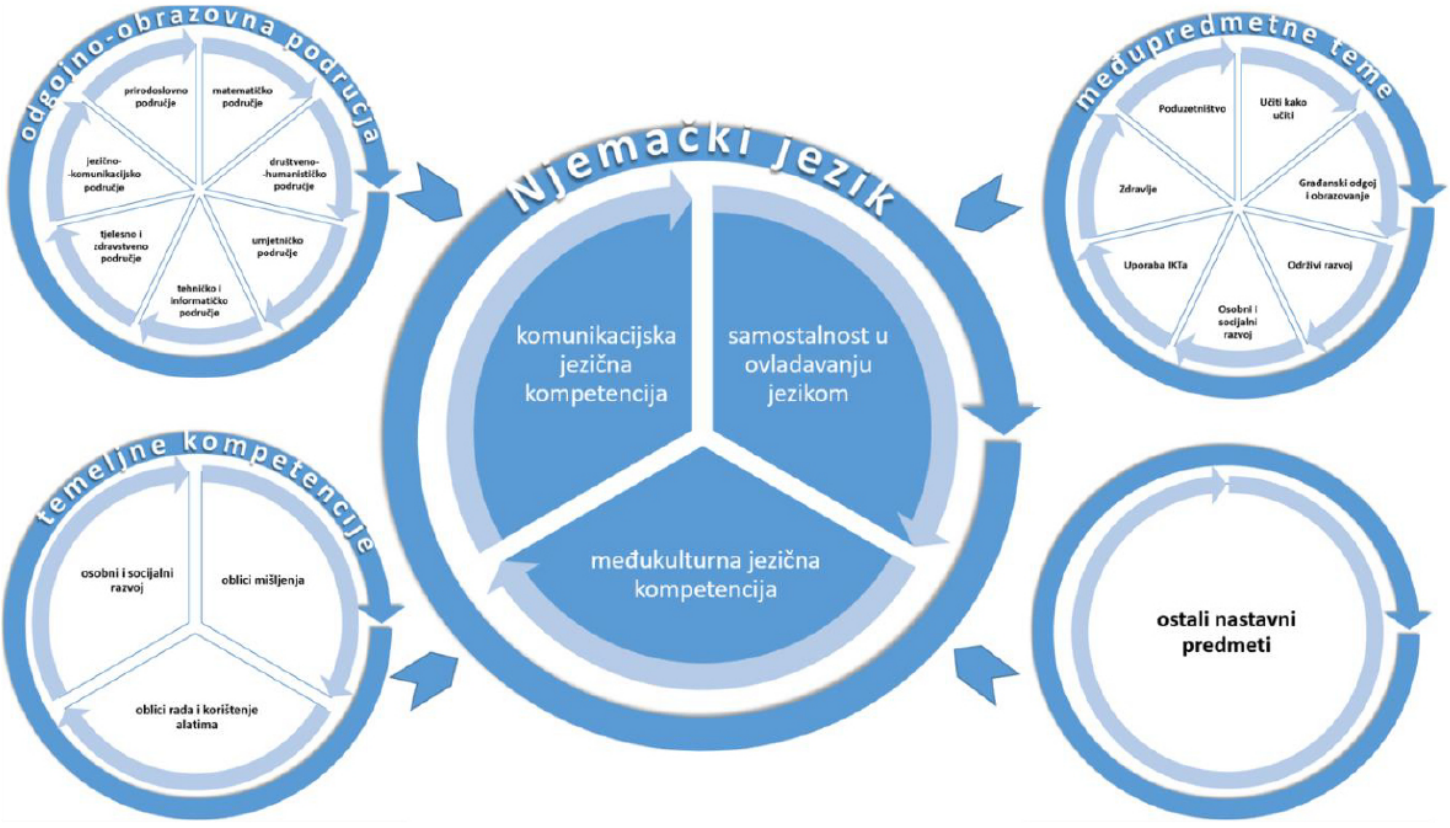
– sposoban učinkovito i primjereno kontekstu komunicirati s izvornim i neizvornim govornicima njemačkoga jezika, što dovodi do uvažavanja sugovornika različitih kulturnih identiteta i izgrađivanja skladnih međukulturnih odnosa

– empatičan, prilagodljiv i otvoren za razumijevanje, prihvaćanje i uvažavanje govornika njemačkoga jezika i njihove kulture.

Razvoj međukulturne komunikacijske kompetencije pomaže učeniku odbaciti predrasude i osnažuje ga u sprečavanju diskriminacije i nenasilnome rješavanju sukoba te doprinosi razumijevanju, proširivanju i produbljivanju učenikova pogleda na svijet, što mu omogućuje uspješno sudjelovanje u užoj i široj zajednici, u stvarnome i digitalnome okružju te povećava mogućnosti za mobilnost i zapošljivost.

Samostalnost u ovladavanju jezikom

Učenikovo preuzimanje odgovornosti za osobno učenje jezika ključ je uspješnoga ovladavanja komunikacijskom jezičnom kompetencijom i međukulturnom komunikacijskom kompetencijom u njemačkome jeziku i preduvjet njegova cjeloživotnog razvoja. Samostalnost u ovladavanju jezikom podržava učenikov afektivni i kognitivni razvoj te posebno naglašava njegovu ulogu u učenju jezika. Samostalan učenik planira, organizira, prati i vrednuje svoje učenje, razvija motivaciju, ustrajan je i pozitivan u učenju i radu, što mu omogućuje uspješno ostvarivanje ciljeva i zadovoljavanje potreba. On ujedno pronalazi, izabire, vrednuje i učinkovito se služi informacijama iz različitih izvora i medija. Samostalan učenik razvija svoje sposobnosti svjesne, prilagodljive i učinkovite primjene strategija učenja te receptivne i produktivne uporabe jezika koje mu pomažu unaprijediti ovladavanje njemačkim jezikom. Uz to razvija svoju medijsku pismenost i komunikacijske i prezentacijske vještine. Preuzimanjem aktivne uloge u procesu učenja učenik razvija samopouzdanje i samopoštovanje te stvara temelje za cjeloživotno učenje.

Slika 2: Grafički prikaz organizacije kurikuluma nastavnoga predmeta Njemački jezik u svim godinama učenja

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE OSTVARENOSTI PO RAZREDIMA I DOMENAMA

Kurikulum predmeta Njemački jezik razrađen je u tri domene koje su međusobno usko povezane te se prožimaju i dopunjuju pa se kao takve trebaju percipirati u samome kurikulumu te ih u skladu s time tako treba i poučavati. Temelj učenja i poučavanja njemačkoga jezika čine obrazovni ishodi u domeni *Komunikacijska jezična kompetencija* koji se sadržajno i metodološki dopunjuju odgojno-obrazovnim ishodima domena *Međukulturna komunikacijska kompetencija* i *Samostalnost u ovladavanju jezikom.*

U svakoj se domeni uz odgojno-obrazovne ishode navodi i razrada ishoda u kojoj se ishodi iscrpnije razrađuju. Ishodi se kumulativno razvijaju po razredima: viši razredi uključuju i ishode prethodnih razreda. Razrada ishoda nije iscrpna te je nastavnik dopunjuje sukladno sposobnostima, potrebama i interesima svojih učenika. U svim je domenama i razredima razrada ishoda primjerena dobi učenika.

Za svaki odgojno-obrazovni ishod određen je pokazatelj razine ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda »dobar« koja služi kao okvir za procjenu ostvarenosti i razumijevanja dubine i širine pojedinoga ishoda na kraju razreda. Odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda, preporučeni sadržaji i metodičke preporuke te razina ostvarenosti »dobar« određenoga odgojno-obrazovnog ishoda na kraju razreda nalaze se u predmetnom kurikulumu.

Uz odgojno-obrazovne ishode navedeni su sadržaji i preporuke za ostvarivanje ishoda izraženi na razini razreda. Sadržaji uključuju preporučene teme, preporučene jezične strukture te jezično-komunikacijske funkcije, a metodičke preporuke donose smjernice za poučavanje. Jezični sadržaji nisu propisani, nego su isključivo na razini preporuke; leksički se sadržaji biraju primjereno kognitivnomu i afektivnomu stupnju razvoja učenika te vodeći računa o povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama, a gramatičke strukture proizlaze iz preporučenih funkcija te se biraju primjereno razvojnoj dobi učenika. Jezični se sadržaji (leksičke i gramatičke strukture) ciklički ponavljaju i nadograđuju po razredima, a viši razredi uključuju strukture iz prethodnih razreda.

Domenu Komunikacijska jezična kompetencija čine ishodi podijeljeni prema receptivnim i produktivnim jezičnim djelatnostima, a progresija od nižih k višim razredima ostvaruje se povećavanjem kompleksnosti i dužine tekstova koje učenik razumije i proizvodi, te porastom zahtjevnosti kognitivnih procesa obrade pri recepciji i produkciji tekstova. Tekst podrazumijeva sve proizvode jezične uporabe: govorne, pisane, vizualne ili multimodalne. Multimodalni tekstovi kombiniraju jezik s drugim sustavima komuniciranja kao što su tiskani ili digitalni tekst, vizualna pomagala te zvučna ili govorna riječ. Tekst prema dužini i trajanju može biti vrlo kratak, kratak, srednje dug i dug. Broj riječi koji definira duljinu teksta razlikuje se u receptivnim i produktivnim djelatnostima.

	vrlo kratak tekst	**kratak tekst**	**srednje dug tekst**	**dug tekst**
slušanje i čitanje	do 100 riječi	100 – 350 riječi (ovisno o godini učenja)	350 – 500 riječi (ovisno o godini učenja)	više od 500 riječi
pisanje	do 40 riječi	50 – 150 riječi (ovisno o tekstnoj vrsti)	100 – 200 riječi (ovisno o tekstnoj vrsti)	više od 200 riječi
govorenje	monolog: ½ – 1 minutu interakcija: 1 – 1 ½ minute	monolog: 1 – 2 minute interakcija: 1 ½ – 2 ½ minute	monolog: 2 ½ – 3 ½ minuta interakcija: 2 ½ – 5 minuta	monolog: 3 ½ – 5 minuta interakcija: 5 – 8 minuta

1. tablica: Vrste tekstova prema dužini, tj. trajanju.

Prema složenosti tekst može biti vrlo jednostavan, jednostavan, srednje složen i složen. Složenost teksta ovisi o kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima složenosti i učenikovu poznavanju teme teksta. Kvantitativni pokazatelji složenosti odnose se na obilježja riječi (među ostalim specifičan vokabular vezan za pojedino umjetničko područje) i rečenica poput duljine, učestalosti i složenosti, a kvalitativni pokazatelji na vrstu teksta (informativni, narativni, dijalog i dr.), složenost izloženih ideja (razine značenja, razvidnost ideje i dr.), stil autora (humor, ironija, metafora, koherentnost i dr.) i način na koji je tekst strukturiran i prezentiran (font, grafički prikazi, struktura odjeljaka i dr.). Budući da su učenikova prethodna znanja o temi treći čimbenik o kojemu ovisi složenost teksta, procjena složenosti u konačnici ovisi o osobnoj procjeni nastavnika.

Domenu Međukulturna komunikacijska kompetencija čine ishodi u trima međusobno povezanim komponentama: znanje (kulturno specifična i općenita znanja o fenomenu kulture), vještine (interpretacija kulturno uvjetovanih sadržaja te interakcija u međukulturnim kontaktima) i stavovi (znatiželja, otvorenost, spremnost na prevladavanje stereotipa i predrasuda). Razrada ishoda temelji se na stupnju složenosti sadržaja i komunikacijskih situacija (od jednostavnih, poznatih do složenih, nepoznatih) te na očekivanoj razini postignuća. Aktivnosti povezane s pojedinim razradama ishoda po potrebi se mogu provesti na materinskome jeziku ovisno o jezičnoj razini učenika.